

סמסטר 2024 א - בחינה לדוגמה מספר 2

דף הנחות:

- בתשובתיכם התבססו על ההנחות הבאות, אלא אם כן מניסוח השאלה עולה במפורש אחרת:
1. המסים מוטלים על הפרטים בלבד, אין מסים עקיפים וסובסידיות וכל הרווחים מחולקים.
 2. שער הריבית הריאלי חיובי (= גדול מאפס).
 3. הצריכה הפרטית תלויה בהכנסה הפנויה ובשער הריבית.
 4. ההשקעה תלויה בשער הריבית ובתוצר הלאומי.
 5. כאשר מדובר במשק שנמצא באבטלה, יש להניח כי הוא יימצא באבטלה גם לאחר השינויים המפורטים בשאלה.
 6. המשק מצוי תמיד במצב של שיווי משקל. כל שינוי אקסוגני מביא את המשק לשיווי משקל חדש באופן מיידי. אין שינוי אקסוגני פרט לאלה המתוארים בשאלה.
 7. בכל השאלות הנוגעות למודל קיינס מתווספות ההנחות הבאות:
 - 7.1 במשק מוטל מס קבוע בלבד, כלומר אין מס יחסי.
 - 7.2 הנטייה השולית להוציא, MPE , קטנה מ-1.
 8. מערכת הבנקים מצויה תמיד בדיוק בגבול הרזרבה הדרוש. כל שינוי אקסוגני מביא את המערכת מיד לגבול הרזרבה. ההתאמות נעשות באמצעות פיקדונות עובר ושב.
 9. הציבור מחזיק סכום קבוע במזומן.
 10. היצע הכסף (היתרות הנומינליות) קשיח לחלוטין ביחס לשער הריבית ונקבע על ידי הבנק המרכזי.
 11. הביקוש לכסף תלוי בשער הריבית ובתוצר הלאומי.
 12. בכל השאלות הנוגעות לשוק המט"ח מתווספות ההנחות:
 - 12.1 הממשלה נוקטת מדיניות של שער חליפין נייד ותנועות הון חופשיות.
 - 12.2 המשק הוא קטן ביחס לעולם, ואין לו השפעה על רמת המחירים ועל שער הריבית השוררים בעולם (כלומר, רמת המחירים בעולם ושער הריבית העולמי הם אקסוגניים).
 - 12.3 תנועות ההון תלויות בגורמים אקסוגניים, וכן בהפרש שבין שער הריבית המקומי לשער הריבית העולמי.

חלק א (60 נקודות)

(5 נק' לכל שאלה)

לפניכם 12 שאלות רב־ברירה. יש לענות על כולן.
לכל שאלה עליכם לבחור בתשובה אחת, הנראית לכם הנכונה ביותר.
את התשובות יש לסמן בדף התשובות המצורף בסוף השאלון.

שאלה 1

התנייחו לשווי משקל חלקי בשוק המט"ח. הניחו כי כתוצאה מאיציבות פוליטית התרחשו במקביל שני האירועים הבאים:

- (1) הביקוש בחו"ל למוצרי היצוא של המשק ירד.
- (2) משקיעים זרים משכו חלק מהונם מהארץ, ותושבים מקומיים העבירו כספים לחו"ל.

כתוצאה משני אירועים אלה:

- א. יהיה פיחות בשער המטבע המקומי.
- ב. ייתכן ששער החליפין לא ישתנה.
- ג. עודף היבוא לא ישתנה.
- ד. יהיה ייסוף בשער המטבע המקומי.
- ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 2

שוק הכסף נמצא במצב המוצא בשווי משקל עם ריבית של 3%.

קעת הממשלה הפחיתה את הצריכה הציבורית והקטינה את מכירת האג"ח לציבור באותו הסכום. הבנק המרכזי מעוניין לפעול כדי להחזיר את הריבית למצב המוצא. איזה מהפעולות הבאות מתאימה?

- א. קניית אג"ח מהציבור.
- ב. ביצוע עירוי חיצוני חיובי.
- ג. הפחתת הריבית המוניטרית.
- ד. הפחתת יחס הרזרבה המינימלי.
- ה. כל הפעולות לעיל אינן מתאימות.

שאלה 3

מה מהסעיפים הבאים **לא נרשם** בחשבון ההון במאזן התשלומים?

- א. השקעות של משקיעים זרים בארץ.
- ב. הלוואות שהמשק נתן לפירמות בחו"ל.
- ג. תשלומי ריבית שהמשק שילם לבנקים בחו"ל בעבור הלוואות שלקח מהם.
- ד. הלוואות שהמשק פרע לבנקים בחו"ל (החזר הלוואה).
- ה. השקעות של תושבי המשק בחו"ל.

שאלה 4

להלן נתונים ממאזן התשלומים של משק בשנת 2022 (במיליוני דולרים):

- היבוא גדול מהיצוא ב - 200.
 - המשק לווה מחו"ל סכום של 100 ופרע הלוואות משנים קודמות בסכום של 30.
 - המשק קיבל העברות חד־צדדיות נטו בסכום של 100.
 - יתרות המט"ח של המשק לא השתנו.
- מנתונים אלו ניתן להסיק כי ההשקעות במשק נטו (השקעות של זרים במשק פחות השקעות של המשק בחו"ל) בשנת 2022 (במיליוני דולרים) הן:

- א. אפס.
- ב. 30.
- ג. 70.
- ד. 100.
- ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 5

הבנק המרכזי נוקט במדיניות של שמירה על שער הריבית קבוע ע"י שינויים בכמות הכסף הנומינלית. להלן שני מקרים:

מקרה I: התוצר הלאומי קטן.

מקרה II: הציבור שינה את התנהגותו והוא מעוניין להחזיק יותר יתרות ריאליות בכל רמה של תוצר ושער ריבית.

כדי ליישם את מדיניותו לשמור על שער ריבית קבוע, על הבנק המרכזי:

- א. להגדיל את כמות הכסף במקרה I ולהקטין אותה במקרה II.
- ב. להגדיל את כמות הכסף במקרה II ולהקטין אותה במקרה I.
- ג. להגדיל את כמות הכסף בשני המקרים.
- ד. להקטין את כמות הכסף בשני המקרים.
- ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 6

משק סגור נמצא בשיווי משקל באבטלה. נתון כי ההשקעה תלויה רק בריבית. הממשלה החליטה להגדיל את תשלומי ההעברה ולממן את ההוצאה ע"י מכירת אג"ח לציבור. מכאן ניתן להסיק כי:

- א. התוצר יקטן, הריבית תעלה, הצריכה הפרטית תקטן וההשקעה תקטן.
- ב. התוצר יקטן, הריבית תרד, הצריכה הפרטית תקטן וההשקעה תגדל.
- ג. התוצר יגדל, הריבית תעלה, הצריכה הפרטית תגדל וההשקעה תקטן.
- ד. התוצר יגדל, הריבית תרד, הצריכה הפרטית תגדל וההשקעה תגדל.
- ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 7

נתוני החשבונאות הלאומית של משק מסוים בשנה שעברה מראים שסך החיסכון של המשק (סכום החסכונות של משקי הבית, של הממשלה ושל הפירמות) קטן מההשקעה במשק.

מכאן ניתן להסיק כי :

- א. היצוא גדול מהיבוא.
- ב. המשק בתעסוקה מלאה.
- ג. אם לא חל שינוי ביתרות המט"ח בשנה שעברה, אזי סכום תנועות ההון הנכנסות אל המשק שווה לסכום תנועות ההון היוצאות ממנו.
- ד. יתכן שהמשק הוא משק סגור.
- ה. סכום השימושים המקומיים גדול מהתוצר.

שאלה 8

משק סגור נמצא בשיווי משקל בתעסוקה מלאה.

- הממשלה החליטה להגדיל את הצריכה הציבורית ב- 100 מיליון ש"ח ולממן זאת על-ידי מסים. נתון כי הנטייה השולית לצרוך שווה ל- 0.6 ושהצריכה הפרטית אינה תלויה בריבית. בדיון בנושא הועלו הטענות הבאות, איזו מהן נכונה?
- א. ההשקעה תקטן ב- 100 מיליון ש"ח והצריכה הפרטית לא תשתנה.
 - ב. ההשקעה תקטן ב- 100 מיליון ש"ח והצריכה הפרטית תקטן ב- 60 מיליון ש"ח.
 - ג. ההשקעה תקטן ב- 40 מיליון ש"ח והצריכה הפרטית תקטן ב- 60 מיליון ש"ח.
 - ד. ההשקעה לא תשתנה והצריכה הפרטית תקטן ב- 60 מיליון ש"ח.
 - ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 9

להלן טענות על הקשר בין שער הריבית לבין הצריכה הפרטית. איזו מהן נכונה?

- א. ככל ששער הריבית גבוה יותר כדאי לצרוך יותר.
- ב. עלייה בשער הריבית מגדילה את התוצר ולכן הצריכה הפרטית גדלה.
- ג. ירידה בשער הריבית גורמת לגידול בביקוש לכסף, ומכיוון שיש יותר כסף גם הצריכה הפרטית גדולה יותר.
- ד. עלייה בשער הריבית מגדילה את כדאיות החיסכון ולפיכך מקטינה את הצריכה הפרטית לכל רמה של הכנסה פנויה.
- ה. שינוי בשער הריבית לא משפיע על הצריכה הפרטית.

נתונים לשאלות 10 ו-11:

בשנה שעברה נמדדו במשק הגדלים הבאים (במיליוני ש"ח):

צריכה ציבורית - 250

מס הכנסה - 200

תשלומי העברה - 50

עודף יבוא - 50

תוצר לאומי נקי - 1,100

השקעה - 250

כמו-כן נתון כי לא היו מסים נוספים, הממשלה לא השקיעה וכל הרווחים חולקו

שאלה 10

מנתונים אלו ניתן להסיק, כי החיסכון האישי בשנה שעברה היה (במיליוני ש"ח):

א. 300.

ב. 250.

ג. 350.

ד. 200.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 11

מנתונים אלו ניתן להסיק, כי בשנה שעברה הצריכה הפרטית הייתה (במיליוני ש"ח):

א. 600.

ב. 700.

ג. 650.

ד. 550.

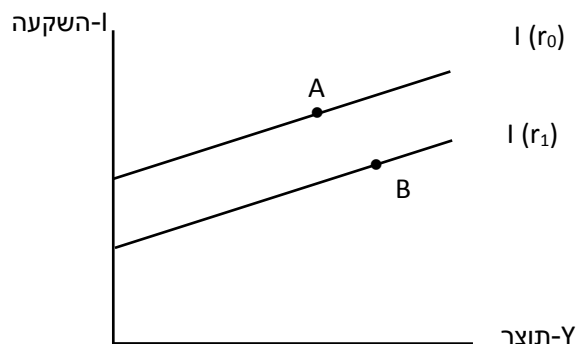
ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 12

להלן פונקציות ההשקעה של משק בשנה הנוכחית (שנה 1) ובשנה הקודמת (שנה 0).

ההשקעה בשנה הקודמת מיוצגת ע"י נקודה A ובשנה הנוכחית ע"י נקודה B.

מכאן ניתן להסיק, כי בשנה הנוכחית ביחס לקודמת:

א. שער הריבית עלה, והתוצר קטן.

ב. שער הריבית ירד, והתוצר גדל.

ג. שער הריבית ירד, והתוצר קטן.

ד. שער הריבית ירד, אך לא ניתן לדעת כיצד השתנה התוצר.

ה. שער הריבית עלה, והתוצר גדל.

חלק ב (20 נקודות)

שאלה 13 (20 נקודות – 10 נקודות לכל סעיף)

יש לענות על השאלה הבאה, לנמק ולהציג חישובים.

להלן נתונים על משק סגור (בש"ח):

$C = 230 + 0.65Yd$ הצריכה הפרטית:

$I = 100 + 0.1Y$ ההשקעה:

הצריכה הציבורית היא 200 ש"ח, הממשלה לא משקיעה והיא מממנת את כל הוצאותיה על-ידי מסים. כמו-כן, נתון כי התוצר של תעסוקה מלאה הוא 2,000 ש"ח וכי הבנק המרכזי שומר על שער ריבית קבוע.

ענו על שני הסעיפים הבאים בהתבסס על נתונים אלה.

א. חשבו את תוצר שיווי המשקל ואת הפער הדפלציוני.

תוצר שיווי המשקל: _____ הפער הדפלציוני: _____

ב. כעת חל שינוי בהתנהגות משקי הבית והם הגדילו את הצריכה הפרטית ב- 50 ש"ח בכל רמה של הכנסה פנויה וריבית. חשבו את השינוי בתוצר ואת השינוי בהשקעה בשיווי המשקל החדש לעומת מצב המוצא.

השינוי בתוצר: _____ השינוי בהשקעה: _____

חלק ג (20 נקודות)

לפניכם שתי שאלות, 14 ו-15. יש לענות על שתיהן.
בכל אחת מהן מופיעות טענות. עליכם לקבוע לכל אחת מהטענות אם היא נכונה או לא נכונה ולנמק.
חשוב! הניקוד ניתן על הנימוק.

שאלה 14 (10 נקודות)

במערכת הבנקאות של המשק נתון כי יחס הרזרבה המינימלי כנגד פיקדונות העו"ש הוא 0.25.
הציבור הגדיל את המזומן שהוא מחזיק ב-100 ש"ח ובמקביל, הבנק המרכזי קנה אג"ח מהציבור
ב-75 ש"ח. כלכלנית טענה כי לאחר כל השינויים:
(1) ההלוואות של הבנקים לציבור יגדלו ב-75 ש"ח,
(2) כמות הכסף לא תשתנה.
הנימוקים לשתי הטענות חייבים לכלול הצגה של מאזן הבנק וחישובים מפורטים.
טענה (1) (נכונה/לא נכונה) טענה (2) (נכונה/לא נכונה)
נימוק:

שאלה 15 (10 נקודות)

שוק המט"ח נמצא בשווי משקל (התייחסו בשאלה לשיווי משקל חלקי בשוק המט"ח).
קרו שני שינויים במקביל:
(1) הריבית המקומית עלתה
(2) הממשלה הפחיתה מכסים על מוצרי יבוא רבים.
כלכלנית טענה כי כתוצאה מכך **ייתכן** ויהיה פיחות בשער המטבע המקומי.
יש לתאר את ההתרחשות בשוק מט"ח, לקבוע אם הטענה נכונה או לא נכונה ולנמק בפירוט.
הטענה (נכונה/לא נכונה)
נימוק:

ב ה צ ל ח ה !

דף נוסחאות החשבונאות הלאומית לבחינות סמסטר 2024א

הנחות מיוחדות לסמסטר זה

כל הרווחים מחולקים ולכן אין חיסכון עסקי, אין פחת.

סימונים

Y – תוצר

N – הכנסה לאומית

Yd – הכנסה פנויה

T – מסים נטו (מסים – תשלומי העברה)

G – צריכה ציבורית

C – צריכה פרטית

I – השקעה נקייה (סכום של IG – השקעה ציבורית ו-IB – השקעה עסקית/פרטית)

S – החיסכון של המשק (סכום של SP – החיסכון האישי ו-SG – החיסכון הציבורי)

IM – יבוא

X – יצוא

BD – גירעון בתקציב הממשלה

נוסחאות (משמאל לימין)

$$Y = N$$

$$Yd = Y - T$$

$$SP = Yd - C$$

$$SG = T - G$$

$$Y + (IM - X) = C + I + G$$

$$I = S + IM - X$$

$$G + IG = T + BD$$

פ ת ר ו ן

שאלה 1

התייחסו לשיווי משקל חלקי בשוק המט"ח. הניחו כי כתוצאה מאיציבות פוליטית התרחשו במקביל שני האירועים הבאים:

(1) הביקוש בחו"ל למוצרי היצוא של המשק ירד.

(2) משקיעים זרים משכו חלק מהונם מהארץ, ותושבים מקומיים העבירו כספים לחו"ל.

כתוצאה משני אירועים אלה:

א. יהיה פיחות בשער המטבע המקומי.

ב. ייתכן ששער החליפין לא ישתנה.

ג. עודף היבוא לא ישתנה.

ד. יהיה ייסוף בשער המטבע המקומי.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

הסבר:

אירוע 1 – הירידה בביקוש למוצרי היצוא של המשק מקטינה את היצוא בכל שע"ח ולכן גורמת לתזוזה שמאלה של היצע המט"ח. כתוצאה מכך שער החליפין עולה. אין שינוי בעודף היבוא כי תנועות ההון הנכנסות נטו (CF) לא משתנות (היצוא קטן, אך גם היבוא קטן בדיוק באותו הסכום וזאת כתוצאה מעליית שע"ח).

אירוע 2 - תנועות ההון הנכנסות נטו (CF) קטנות ולכן היצע המט"ח קטן והעקומה כולה זזה שמאלה. כתוצאה מכך שער החליפין עולה. עודף היבוא קטן כי CF קטן.

שני האירועים משפיעים באותו הכיוון של שע"ח והוא עולה, כלומר יש פיחות בערכו של המטבע המקומי כי נדרשים יותר ש"ח כדי לקנות דולר אחד.

עודף היבוא קטן, כי אירוע 1 לא השפיע עליו ואילו אירוע 2 הקטין אותו.

שאלה 2

שוק הכסף נמצא במצב המוצא בשיווי משקל עם ריבית של 3%.

כעת הממשלה הפחיתה את הצריכה הציבורית והקטינה את מכירת האג"ח לציבור באותו הסכום. הבנק המרכזי מעוניין לפעול כדי להחזיר את הריבית למצב המוצא. איזה מהפעולות הבאות מתאימה?

- א. קניית אג"ח מהציבור.
- ב. הפחתת הריבית המוניטרית.
- ג. הפחתת יחס הרזרבה המינימלי.
- ד. אין צורך בשום פעולה כי הריבית לא משתנה.
- ה. כל הפעולות לעיל אינן מתאימות.

הסבר:

נבדוק תחילה את השפעת פעולת הממשלה על הריבית. תאור ההתרחשות: הפחתת הצריכה הציבורית מורידה את הביקוש המצרפי ולכן התוצר קטן. ירידה התוצר מורידה את הביקוש ליתרות ריאליות ולכן הריבית יורדת. כדי להחזיר את הריבית לערכה במצב המוצא, הבנק המרכזי צריך לעשות פעולה שתעלה את הריבית. העלאת הריבית בחזרה ניתנת להשגה על-ידי נקיטה במדיניות מוניטרית מרסנת, כלומר פעולה שמקטינה את כמות הכסף ובכך מקטינה את היצע היתרות הריאליות והריבית עולה. פעולות א-ג לא מתאימות כי הן מגדילות את כמות הכסף ולכן הריבית תרד עוד יותר.

שאלה 3

מה מהסעיפים הבאים לא נרשם בחשבון ההון במאזן התשלומים?

- א. השקעות של משקיעים זרים בארץ.
- ב. הלוואות שהמשק נתן לפירמות בחו"ל.
- ג. תשלומי ריבית שהמשק שילם לבנקים בחו"ל בעבור הלוואות שלקח מהם.
- ד. הלוואות שהמשק פרע לבנקים בחו"ל (החזר הלוואה).
- ה. השקעות של תושבי המשק בחו"ל.

הסבר:

תשלומי הריבית שהמשק שילם לבנקים בחו"ל נרשמים כיבוא של שירותי הון ולכן הן נרשמות בחשבון השוטף ולא בחשבון ההון. כל שאר הפעולות המצויינות, הלוואות והשקעות, נרשמות בחשבון ההון.

שאלה 4

להלן נתונים ממאזן התשלומים של משק בשנת 2022 (במיליוני דולרים):

- היבוא גדול מהיצוא ב - 200.
 - המשק לווה מחו"ל סכום של 100 ופרע הלוואות משנים קודמות בסכום של 30.
 - המשק קיבל העברות חד־צדדיות נטו בסכום של 100.
 - יתרות המט"ח של המשק לא השתנו.
- מנתונים אלו ניתן להסיק כי **ההשקעות במשק נטו** (השקעות של זרים במשק פחות השקעות של המשק בחו"ל) בשנת 2022 (במיליוני דולרים) הן:

א. אפס.

ב. 30.

ג. 70.

ד. 100.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

הסבר:

בשאלות מספריות של מאזן התשלומים מומלץ להציג את המאזן בטבלה, ונזכור שסכום הסעיפים בצד החובה שווה בהגדרה לסכום הסעיפים בצד הזכות. את עודף היבוא נכתוב בצד החובה שהוא יבוא פחות יצוא, כלומר העברנו את היצוא מצד הזכות לצד החובה ולכן הוא בסימן מינוס. את ההשקעות במשק נטו רשמנו בצד הזכות, שהן השקעות של זרים – השקעות של המשק בחו"ל, כלומר העברנו את ההשקעות של המשק מצד החובה לצד הזכות ולכן הן במינוס. כל נתון בשאלה נצבע בצבע אחר ומופיע כך גם במאזן.

מאזן התשלומים

זכות (+)	חובה (-)	
	עודף יבוא 200	חשבון שוטף
העברות נטו 100		
הלוואות שקיבלנו 100	הלוואות שפרענו 30	חשבון הון
השקעות נטו (?) 30		
	גידול ביתרות 0	יתרות מט"ח

צד החובה מסתכם ב- 230, וצד הזכות (ללא ההשקעות נטו) מסתכם ב- 200. מכאן ניתן להסיק כי ההשקעות במשק נטו הן 30.

שאלה 5

הבנק המרכזי נוקט במדיניות של שמירה על שער הריבית קבוע ע"י שינויים בכמות הכסף הנומינלית. להלן שני מקרים :

מקרה I : התוצר הלאומי קטן.

מקרה II : הציבור שינה את התנהגותו והוא מעוניין להחזיק יותר יתרות ריאליות בכל רמה של תוצר ושער ריבית.

כדי ליישם את מדיניותו לשמור על שער ריבית קבוע, על הבנק המרכזי :

א. להגדיל את כמות הכסף במקרה I ולהקטין אותה במקרה II.

ב. להגדיל את כמות הכסף במקרה II ולהקטין אותה במקרה I.

ג. להגדיל את כמות הכסף בשני המקרים.

ד. להקטין את כמות הכסף בשני המקרים.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

הסבר :

מקרה I- ירידה בתוצר גורמת לירידה בביקוש ליתרות ריאליות ולכן לירידה בריבית. מכאן שפעולת הבנק המרכזי צריכה להיות כזו שמעלה את הריבית. כדי להעלות את הריבית עליו להקטין את כמות הכסף, כך שהיצע היתרות הריאליות יקטן והריבית תעלה.

מקרה II- חלה עלייה בביקוש ליתרות ריאליות ולכן עלייה בריבית. מכאן שפעולת הבנק המרכזי צריכה להיות כזו שמורידה את הריבית. כדי להוריד את הריבית עליו להגדיל את כמות הכסף, כך שהיצע היתרות הריאליות יגדל והריבית תרד.

שאלה 6

משק סגור נמצא בשיווי משקל באבטלה. נתון כי ההשקעה תלויה רק בריבית. הממשלה החליטה להגדיל את תשלומי ההעברה ולממן את ההוצאה ע"י מכירת אג"ח לציבור. מכאן ניתן להסיק כי :

א. התוצר יקטן, הריבית תעלה, הצריכה הפרטית תקטן וההשקעה תקטן.

ב. התוצר יקטן, הריבית תרד, הצריכה הפרטית תקטן וההשקעה תגדל.

ג. התוצר יגדל, הריבית תעלה, הצריכה הפרטית תגדל וההשקעה תקטן.

ד. התוצר יגדל, הריבית תרד, הצריכה הפרטית תגדל וההשקעה תגדל.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

הסבר :

הגדלת תשלומי ההעברה היא הקטנת המסים נטו. כאשר המסים נטו קטנים, עקומת הצריכה הפרטית עולה בכל רמה של תוצר (כי בכל רמה של תוצר ההכנסה הפנויה גדולה יותר). לפיכך הביקוש המצרפי יעלה -> התוצר יגדל -> הביקוש ליתרות ריאליות יעלה -> הריבית תעלה -> הצריכה הפרטית וההשקעה יקטנו.

בסה"כ התוצר יגדל והריבית תעלה.

הצריכה הפרטית תגדל כי השינוי במסים נטו והגדלת הצריכה הם הגורם לעלייה בתוצר. ההשקעה תקטן כי היא תלויה רק בריבית, וזו עלתה.

שאלה 7

- נתוני החשבונאות הלאומית של משק מסוים בשנה שעברה מראים שסך החיסכון של המשק (סכום החסכונות של משקי הבית, של הממשלה ושל הפירמות) קטן מההשקעה במשק. מכאן ניתן להסיק כי:
- היצוא גדול מהיבוא.
 - המשק בתעסוקה מלאה.
 - אם לא חל שינוי ביתרות המט"ח בשנה שעברה, אזי סכום תנועות ההון הנכנסות אל המשק שווה לסכום תנועות ההון היוצאות ממנו.
 - יתכן שהמשק הוא משק סגור.
 - סכום השימושים המקומיים גדול מהתוצר.**

הסבר:

בשלב ראשון נבדוק את דוח היווי הון: $S + (IM - X) = I$

נתון ש: $S < I$ ולכן ניתן להסיק כי: $IM - X > 0$, כלומר עודף היבוא חיובי, $IM > X$

בשלב שני נבדוק את דוח מקורות ושימושים: $Y + (IM - X) = C + G + I$

מכיוון שעודף היבוא חיובי, הרי שהתוצר קטן מסכום השימושים המקומיים (או סכום השימושים המקומיים גדול מהתוצר), ותשובה ה נכונה. שימו לב שתשובה ב אינה נכונה, לא ניתן להסיק מהנתונים אם המשק באבטלה או בתעסוקה מלאה, ותשובה ד לא נכונה כי קיימים יבוא ויצוא.

שאלה 8

- משק סגור נמצא בשיווי משקל בתעסוקה מלאה.
- הממשלה החליטה להגדיל את הצריכה הציבורית ב- 100 מיליון ש"ח ולממן זאת על-ידי מסים. נתון כי הנטייה השולית לצרוך שווה ל- 0.6 ושהצריכה הפרטית אינה תלויה בריבית. בדין בנושא הועלו הטענות הבאות, איזו מהן נכונה?
- ההשקעה תקטן ב- 100 מיליון ש"ח והצריכה הפרטית לא תשתנה.
 - ההשקעה תקטן ב- 100 מיליון ש"ח והצריכה הפרטית תקטן ב- 60 מיליון ש"ח.
 - ההשקעה תקטן ב- 40 מיליון ש"ח והצריכה הפרטית תקטן ב- 60 מיליון ש"ח.**
 - ההשקעה לא תשתנה והצריכה הפרטית תקטן ב- 60 מיליון ש"ח.
 - כל התשובות לעיל אינן נכונות.

הסבר:

הגדלת הצריכה הציבורית מעלה את הביקוש המצרפי ב- 100 מיליון ש"ח ואילו עליית המסים מורידה את הצריכה הפרטית ולכן את הביקוש המצרפי ב- 100 כפול הנש"צ, כלומר ב- 60 מיליון ש"ח. יוצר פער אינפלציוני של 40 מיליון ש"ח ולכן תחל עליית מחירים שתגרום לעליית ריבית שתקטין את ההשקעה הפרטית עד לסגירת הפער. הירידה בהשקעה הפרטית תסתכם בדיוק ב- 40 מיליון ש"ח כדי שהפער יסגר. ניתן להיווכח בכך גם באמצעות דו"ח מקורות ושימושים במשק סגור: $Y = C + I + G$. G עלה ב- 100 ו- Y לא השתנה ולכן הסכום הכולל C+I קטן ב- 100. עליית המסים הקטינה את ההכנסה הפנויה ב- 100 ולכן C ירד ב- 60 מכאן ש I תקטן ב- 40.

שאלה 9

- להלן טענות על הקשר בין שער הריבית לבין הצריכה הפרטית. איזו מהן נכונה?
- א. ככל ששער הריבית גבוה יותר כדאי לצרוך יותר.
- ב. עלייה בשער הריבית מגדילה את התוצר ולכן הצריכה הפרטית גדלה.
- ג. ירידה בשער הריבית גורמת לגידול בביקוש לכסף, ומכיוון שיש יותר כסף גם הצריכה הפרטית גדולה יותר.
- ד. עלייה בשער הריבית מגדילה את כדאיות החיסכון ולפיכך מקטינה את הצריכה הפרטית לכל רמה של הכנסה פנויה.
- ה. שינוי בשער הריבית לא משפיע על הצריכה הפרטית.

הסבר:

ככל שהריבית יותר גבוהה, התשואה לחיסכון גדולה יותר והוא הופך להיות יותר כדאי. לפיכך בכל רמה של הכנסה פנויה, יהיה חיסכון גדול יותר ולכן צריכה פרטית קטנה יותר.

נתונים לשאלות 10 ו-11:

בשנה שעברה נמדדו במשק הגדלים הבאים (במיליוני ש"ח):

צריכה ציבורית - 250

מס הכנסה - 200

תשלומי העברה - 50

עודף יבוא - 50

תוצר לאומי נקי - 1,100

השקעה - 250

כמו-כן נתון כי לא היו מסים נוספים, הממשלה לא השקיעה וכל הרווחים חולקו.

הסבר לשתי השאלות הבאות:

כדי לפתור את השאלות הנ"ל נתחיל בחישוב תקציב הממשלה, דוח היוון הון ודוח מקוי"ש. חלק מהנתונים הדרושים קיימים ואת השאר נחשב מנתוני השאלה.

תקציב הממשלה-

המסים נטו = מס הכנסה (200) – תשלומי העברה (50) = 150.

(שימו לב שנתון שאין מסים נוספים ואין השקעה ציבורית). הצריכה הציבורית נתונה ולכן מנוסחת התקציב נוכל לחשב את הגרעון בתקציב.

תשלומים	תקבולים
צריכה ציבורית 250	מיסים נטו 150
השקעה ציבורית 0	גרעון 100
סה"כ 250	סה"כ 250

דוח היווי הון-

ההשקעה נתונה. עודף יבוא- נתון.

חיסכון ציבורי = מסים נטו (150) - צריכה ציבורית (250) = -100

את החיסכון האישי ניתן לחשב מנוסחת דוח היווי ההון והוא שווה ל- 230.

חיסכון + עודף יבוא	השקעה נקייה
<p>חיסכון אישי 300</p> <p>חיסכון ציבורי -100</p> <p>עודף יבוא 50</p> <p>-----</p> <p>סה"כ 250</p>	<p>השקעה 250</p> <p>-----</p> <p>סה"כ 250</p>

דוח מקורות ושימושים-

נציב את הנתונים ונחשב את הצריכה הפרטית.

שימושים	מקורות
<p>צריכה פרטית 650</p> <p>צריכה ציבורית 250</p> <p>השקעה נקייה 250</p> <p>-----</p> <p>סה"כ 1,150</p>	<p>תוצר 1,100</p> <p>עודף יבוא 50</p> <p>-----</p> <p>סה"כ 1,150</p>

שאלה 10

מנתונים אלו ניתן להסיק, כי החיסכון האישי בשנה שעברה היה (במיליוני ש"ח):

א. 300.

ב. 250.

ג. 350.

ד. 200.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 11

מנתונים אלו ניתן להסיק, כי בשנה שעברה הצריכה הפרטית הייתה (במיליוני ש"ח):

א. 600.

ב. 700.

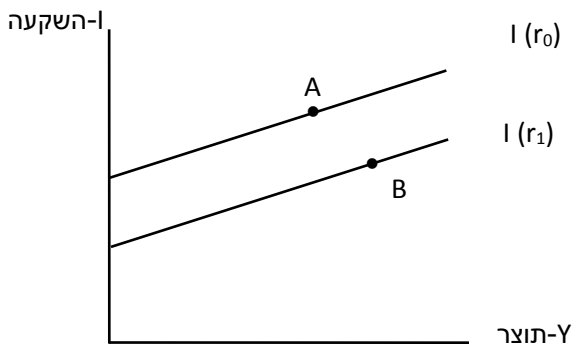
ג. 650.

ד. 550.

ה. כל התשובות לעיל אינן נכונות.

שאלה 12

להלן פונקציות ההשקעה של משק בשנה הנוכחית (שנה 1) ובשנה הקודמת (שנה 0). ההשקעה בשנה הקודמת מיוצגת ע"י נקודה A ובשנה הנוכחית ע"י נקודה B. מכאן ניתן להסיק, כי בשנה הנוכחית ביחס לקודמת:

א. שער הריבית עלה, והתוצר קטן.

ב. שער הריבית ירד, והתוצר גדל.

ג. שער הריבית ירד, והתוצר קטן.

ד. שער הריבית ירד, אך לא ניתן לדעת כיצד השתנה התוצר.

ה. שער הריבית עלה, והתוצר גדל.

הסבר:

שינוי בריבית גורם לתזוזה של כל העקומה. עלייה בריבית גורמת לירידה של כל העקומה וירידה בריבית לעלייה של העקומה. מכיוון שהעקומה כולה ירדה הרי שהריבית עלתה. שינוי בתוצר הוא שינוי על העקומה, שכן התוצר מופיע על הציר האופקי. ככל שהנקודה נמצאת ימינה יותר, כך התוצר גדול יותר. מכיוון שנקודה B נמצאת מימין לנקודה A, הרי שהתוצר גדל.

שאלה 13 (20 נקודות – 10 נקודות לכל סעיף)

יש לענות על השאלה הבאה, לנמק ולהציג חישובים.

להלן נתונים על משק סגור (בש"ח):

$$C = 230 + 0.65Yd \quad \text{הצריכה הפרטית:}$$

$$I = 100 + 0.1Y \quad \text{ההשקעה:}$$

הצריכה הציבורית היא 200 ש"ח, הממשלה לא משקיעה והיא מממנת את כל הוצאותיה על-ידי מסים. כמו-כן, נתון כי התוצר של תעסוקה מלאה הוא 2,000 ש"ח וכי הבנק המרכזי שומר על שער ריבית קבוע.

ענו על שני הסעיפים הבאים בהתבסס על נתונים אלה.

- א. חשבו את התוצר של שיווי המשקל ואת הפער הדפלציוני.
ב. כעת חל שינוי בהתנהגות משקי הבית והם הגדילו את הצריכה הפרטית ב- 50 ש"ח בכל רמה של הכנסה פנויה וריבית. חשבו את השינוי בתוצר ואת השינוי בהשקעה בשיווי המשקל החדש לעומת מצב המוצא.

סעיף א

$$MPE = MPI + MPC = 0.1 + 0.65 = 0.75 \quad \text{הנטייה השולית להוציא היא:}$$

$$K = \frac{1}{1-0.75} = 4 \quad \text{המכפיל הוא:}$$

הממשלה גובה מסים בגובה ההוצאה ולכן $T=200$.

$$C = 230 + 0.65(Y - 200) = 100 + 0.65Y \quad \text{עקומת הצריכה הפרטית:}$$

$$AD = C + I + G = 400 + 0.75Y \quad \text{עקומת הביקוש המצרפי היא:}$$

$$Y^* = K \cdot A = 4 \cdot 400 = 1,600 \quad \text{התוצר של שיווי משקל:}$$

$$\frac{Y^F - Y^*}{K} = \frac{2,000 - 1,600}{4} = 100 \quad \text{הפער הדפלציוני:}$$

סעיף ב

משקי הבית הגדילו את הצריכה בכל רמה של הכנסה ב-50 ש"ח, כלומר: $\Delta C_0 = 50$.

לפיכך הביקוש המצרפי עולה ב-50, כלומר $\Delta A = 50$.

$$\Delta Y = K \cdot \Delta A = 4 \times 50 = 200 \quad \text{השינוי בתוצר:}$$

$$\Delta I = MPI \cdot \Delta Y = 0.1 \cdot 200 = 20 \quad \text{השינוי בהשקעה:}$$

שאלה 14 (10 נקודות)

במערכת הבנקאות של המשק נתון כי יחס הרזרבה המינימלי כנגד פיקדונות העו"ש הוא 0.25. הציבור הגדיל את המזומן שהוא מחזיק ב-100 ש"ח ובמקביל, הבנק המרכזי קנה אג"ח מהציבור ב-75 ש"ח. כלכלנית טענה כי לאחר כל השינויים:

(1) ההלוואות של הבנקים לציבור יגדלו ב-75 ש"ח,
(2) כמות הכסף לא תשתנה.

הנימוקים לשתי הטענות חייבים לכלול הצגה של מאזן הבנק וחישובים מפורטים.
טענה (1) לא נכונה טענה (2) נכונה

נימוק:

במצב המוצא:
יחס הרזרבה הוא 0.25 ולכן מכפיל הפיקדונות = 4.
הגדלת המזומן בידי הציבור ב-100 ש"ח מקטינה את הרזרבות של הבנקים בסכום זה. קניית האג"ח מהציבור ע"י הבנק המרכזי מגדילה את הרזרבות ב-75 ש"ח. לכן הרזרבות קטנו ב-25 ש"ח. העו"ש קטן ב-25 כפול מכפיל הפיקדונות (4) = 100 ש"ח. במאזן הבנקים ירידה ב-25 ברזרבות ו-100 בעו"ש מאוזנות על-ידי ירידה בהלוואות (L0) בהפרש, שהוא 75 ש"ח.
מאזן הבנק:

נכסים	התחייבויות
$\Delta RZ = -25$	$\Delta \text{עו"ש} = -100$
$\Delta L0 = -75$	
$-100 = \text{סהכ}$	$-100 = \text{סהכ}$

לפיכך טענה 1 לא נכונה, ההלוואות קטנו ולא גדלו.
השינוי בכמות הכסף = לשינוי בעו"ש (-100) + השינוי במב"צ (+100) = 0.
לפיכך טענה 2 נכונה.

המשך בדף הבא

שאלה 15 (10 נקודות)

שוק המט"ח נמצא בשווי משקל (התייחסו בשאלה לשיווי משקל חלקי בשוק המט"ח).

קרו שני שינויים במקביל:

(1) הריבית המקומית עלתה

(2) הממשלה הפחיתה מכסים על מוצרי יבוא רבים.

כלכלנית טענה כי כתוצאה מכך **ייתכן** ויהיה פיחות בשער המטבע המקומי.

יש לתאר את ההתרחשות בשוק מט"ח, לקבוע אם הטענה נכונה או לא נכונה ולנמק בפירוט.

הטענה נכונה

נימוק:

אירוע 1 – עליית הריבית המקומית מגדילה את ההפרש בין ריבית הארץ לריבית חו"ל ולכן תנועות ההון הנכנסות נטו (CF) גדלות. עלייה ב-CF גורמת לתזוזה ימינה של היצע המט"ח. כתוצאה מכך שער החליפין יורד.

אירוע 2 – הפחתת מכסים מוזילה את המחיר של המוצרים המיובאים, ולכן היבוא גדל ועקומת הביקוש למט"ח עולה. כתוצאה מכך שעי"ח עולה.

שני האירועים משפיעים בכיוונים מנוגדים על שעי"ח, ולכן ייתכן שהוא ירד, יעלה או לא ישתנה. פיחות במטבע המקומי הוא עלייה בשעי"ח, כך שיתכן שיהיה פיחות.